

INBRENG TWEEDE KAMER RONDETAfelGESPREK ARBEIDSMARKT VAN HET MONDRIAAN FONDS, FACILITATOR VAN BEELDENDE KUNST NEDERLAND

1) Honorariumrichtlijn

In 2017 is de honorarium richtlijn beeldend kunstenaars ingevoerd: een uniek initiatief van de sector beeldende kunst te komen tot fair practice en een 'nieuw normaal' in de professionele contractpraktijk tussen instellingen en kunstenaars. De richtlijn bestaat uit minimumafspraken voor de betaling van kunstenaars bij niet-commerciële exposities.

Beeldende Kunst Nederland (BKNL), het overlegplatform van uiteenlopende beeldende kunstorganisaties, initieerde de richtlijn.

Uit onderzoek dat deze maand is gepubliceerd, blijkt de richtlijn een succes: een jaar na invoering is het aantal musea en kunstinstellingen dat een honorarium betaalt aan kunstenaars verdubbeld. De richtlijn wordt breed gedragen en inmiddels toegepast door ruim honderd instellingen.

Met de richtlijn toont de beeldende kunstsector zijn maatschappelijk ondernemerschap. De richtlijn voor beeldend kunstenaars is een krachtig eerste begin op weg naar een 'nieuw normaal' in de honorering van alle zzp-ers, dat als voorbeeld kan dienen voor andere sectoren en de honorering van andere zzp-ers. De verdere ontwikkeling van honoreringsrichtlijnen is dan ook een uitgesproken doel in de visiebrief van de minister 'Cultuur in een Open Samenleving'. De richtlijn voor beeldend kunstenaars gaat nadrukkelijk niet om een inkomensondersteuning, maar om loon naar werk. Omdat toepassen van de richtlijn voor instellingen extra kosten betekent binnen een vaak al zeer krap budget, is een stimuleringsregeling ('experimenterreglement') bij het Mondriaan Fonds ingesteld. Dit reglement beloont goed gedrag en voorziet in maximaal 50 procent compensatie aan instellingen van de kosten voor honoraria aan kunstenaars, op voorwaarde dat zij de minimumbedragen van de richtlijn toepassen. Voor de richtlijn heeft geen inhoudelijke kwaliteitstoets plaats; het volstaat dat er een expositie is in een publieks-toegankelijke plek die het tentoonstellen van beeldende kunst en/of erfgoed zonder verkoopdoel tot kernactiviteit hebben.

Eenmalig heeft de minister deze tegemoetkoming in 2017 ondersteund met een bedrag van 600.000 euro, dat is ingezet door tal van instellingen verspreid over het hele land. Na een aanvankelijk aarzelende start – het reglement was nog nieuw – hebben instellingen deze mogelijkheid inmiddels goed gevonden. Naar verwachting is komende augustus 2018 het bedrag uitgeput.

Daar komt bij dat freelance critici en tentoonstellingsmakers nog geen gebruik kunnen maken van de stimuleringsregeling.

Voor 2019 en 2020 is jaarlijks naar verwachting minimaal nog eens 800.000 euro nodig om de toepassing van de richtlijn verder te stimuleren en deze praktijk van honorering duurzaam te kunnen maken. Naar verwachting zullen per jaar minimaal 165 aanvragen worden ingediend voor een bedrag van gemiddeld 4.250 euro. Tel daarbij op apparaatskosten en je komt uit op 800.000 euro per jaar die nodig is voor een goed functioneren van de honorariumrichtlijn in de beeldende kunst.

2) Inventarisatie financieringsmogelijkheden zzp-ers

In opdracht van BKNL is geïnventariseerd welke financieringsregelingen de overheid aanbiedt voor ondernemers en onder welke voorwaarden deze regelingen geschikt zijn voor zelfstandigen in de beeldende kunstsector. Centrale vragen: zijn de bestaande regelingen en faciliteiten voor ondernemers toegankelijk voor de culturele zelfstandigen? En wat kan de overheid doen wil het ondernemerschap in de kunst en cultuur versterken?

Deze vragen sluiten aan bij de motie van kamerleden Ellemeet en Rutte over de toegankelijkheid van financieringsinstrumenten voor zelfstandigen in de culturele sector, aangehaald in Cultuur in een Open Samenleving.

Conclusie:

1 > Zorg voor een betere aansluiting van de afzonderlijke regelingen bij de culturele sector. Dan gaat het onder andere om zaken als vereiste rechtsvorm, omzet-, winst en kapitaaleisen.

2 > Zorg voor de juiste kennis bij medewerkers van de uitvoeringsinstanties van de overheid over de culturele sector. En voor een betere communicatie van de mogelijkheden die de regelingen bieden onder deze doelgroep.

3 > Richt een specifieke 'tool' of een adviesloket in dat moet zorgen voor een betere aansluiting van regelingen en programma's op de behoeften en de praktijk van de creatieve zzp'ers. Zorg ervoor dat dit loket op de hoogte is van de regelingen bij de verschillende ministeries.